

НОВА СТРАТЕГІЯ СПІВПРАЦІ З МАЛИМ БІЗНЕСОМ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ США: ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ І ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Олександр Шершаков, завідувач відділу оборонно-промислової та військово-технічної політики центру безпекових досліджень НІСД

Володимир Шемаєв, д-р військ. наук, проф., головний консультант відділу оборонно-промислової та військово-технічної політики центру безпекових досліджень НІСД

У січні 2023 р. Міністерство оборони США (МО) оприлюднило нову Стратегію співпраці з малим бізнесом (*Small Business Strategy*¹). Документ визначає стратегічні цілі, які дозволять МО США розширити та зміцнити відносини з малим бізнесом, краще використовувати його можливості.

Малі підприємства становлять 99,9 % загальної кількості підприємств США, 73 % компаній оборонної промисловості, протягом попереднього бюджетного року отримали 25 % усіх контрактів МО. Малий бізнес є гнучким і може впроваджувати зміни швидше, ніж великі фірми (як приклад наведено колишнього одержувача грантів Агентства передових дослідницьких проєктів оборони DARPA фірму Moderna, яка виготовила мільйони мРНК-вакцин для боротьби з глобальною пандемією COVID-19).

Отже, Стратегія співпраці з малим бізнесом – це план, спрямований на використання можливостей інноваційних та гнучких невеликих компаній США, збільшення їхнього внеску в оборонну місію країни. Такі ініціативи мають на меті впорядкувати зусилля МО США, зокрема щодо:

- впровадження єдиного підходу до управління програмами та заходами для малого бізнесу, полегшення його співпраці з МО, розширення різноманітних та модернізованих можливостей МО щодо роботи з малим бізнесом;
- узгодження діяльності малого бізнесу з пріоритетами національної безпеки;
- посилення комунікацій МО з малим бізнесом у контексті забезпечення кібербезпеки та попередження ризиків, пов'язаних з іноземною власністю.

Для України визначальними є три висновки нової Стратегії щодо малого бізнесу, який:

- 1) розглядається як обов'язковий партнер у місії із забезпечення національної безпеки;
- 2) створює можливості залучення потужного внутрішнього потенціалу та спроможностей країни для відповіді на виклики національній безпеці, зростання

¹ DoD Releases Small Business Strategy / U.S. Department of Defense. 2023. 26 Jan. URL: <https://www.defense.gov/News/Releases/Release/Article/3279279/dod-releases-small-business-strategy/>

конкуренції у процесі закупівель, отримання вигоди від поліпшення витрат, продуктивності та інновацій, а також просування справедливості та інклюзивності в оборонних закупівлях, використання унікальних талантів та ідей;

3) представляє наступне покоління постачальників з дедалі більш різноманітними можливостями.

Основні положення

Міністерство оборони США будує Стратегію співпраці з малим бізнесом навколо трьох стратегічних цілей.

Стратегічна ціль 1. Впровадити єдиний підхід до управління програмами та заходами для малого бізнесу.

Малому бізнесу в процесі комунікацій з МО може бути складно зрозуміти, куди і до кого звернутися, щоб знайти інформацію про доступні програми і можливості МО. Офіси, програми та ініціативи МО часто мають обмежений зв'язок один з одним, їхні обов'язки подеколи збігаються. Розглянемо напрями, на яких зосереджена Стратегія співпраці з малим бізнесом для вирішення зазначених проблем.

1. Розширення співпраці в рамках програм МО для малого бізнесу завдяки впровадженню єдиного підходу до управління та єдиної структури.

Передбачається створення групи інтеграції малого бізнесу під головуванням директора Офісу програм для малого бізнесу Міністерства оборони США (OSBP). До інтеграційної групи увійдуть представники Офісу заступника міністра оборони США з питань закупівель та підтримки, Офісу заступника міністра оборони США з досліджень та інженерії, керівники підрозділів оборонних відомств з питань малого бізнесу, представники програм розвитку промислової бази. Група, яка працюватиме над поліпшенням узгодженості між програмами для малого бізнесу, проводитиме регулярні зустрічі з метою обговорення програм та заходів для малого бізнесу в усій сфері відповідальності МО. Її діяльність стосуватиметься таких тем, як уніфікація політики щодо малого бізнесу, розвиток людських ресурсів, зменшення бар'єрів для входу на оборонний ринок для малого бізнесу.

2. Поліпшення підготовки персоналу та освіти.

МО має спеціально підготовлених фахівців з питань малого бізнесу, які проводять інформаційно-роз'яснювальну роботу з малим бізнесом, великим бізнесом, некомерційними організаціями та науковими установами, щоб сприяти встановленню тісних відносин між зацікавленими сторонами уряду та спільнотою малого бізнесу. Такі фахівці виконують та підтримують програми для малого бізнесу, консультують щодо пріоритетів, інструментів та реалізації інших програм МО.

3. Розширення використання, удосконалення та уніфікація цифрових інструментів.

Метою таких зусиль є зменшення плутанини та підвищення загальної ефективності малого бізнесу у просуванні цілей МО.

Стратегічна ціль 2. Забезпечити відповідність діяльності малого бізнесу пріоритетам національної безпеки.

Щоб створити навколо МО екосистему малого бізнесу, зазначена стратегічна мета зосереджена на:

- 1) масштабуванні програм для малого бізнесу, пов'язаних з технологіями та виробництвом;
- 2) використанні інструментів і даних для кращого розуміння малим бізнесом своїх можливостей у цій сфері та їхнього розвитку;
- 3) забезпеченні раннього залучення фахівців малого бізнесу до розроблення стратегії закупівель для зміцнення зв'язку малого бізнесу з вимогами місії оборони та безпеки.

Стратегічна ціль 3. Посилити залучення та підтримку малого бізнесу з боку МО.

Виконавчий наказ Президента США 14058 щодо трансформації досвіду федеральних клієнтів та надання послуг для відбудови довіри в уряді² підкреслює необхідність розробляти та надавати послуги з акцентом на ефективність, оперативність, прозорість та справедливість для зменшення так званого податку на час фізичних осіб, зокрема власників малого бізнесу, які очікують на відповідь. Відтак, зазначена стратегічна ціль покликана поліпшити комунікацію та взаємодію МО з малим бізнесом за такими основними напрямками:

- 1) поліпшення інформаційно-роз'яснювальної роботи та комунікації щодо можливостей малого бізнесу в інтересах національної безпеки;
- 2) надання допомоги малому бізнесу в навчанні з кібербезпеки та залученні відповідних ресурсів;
- 3) підвищення обізнаності малого бізнесу щодо ризиків залучення іноземного капіталу та можливих альтернатив.

Висновки для України

Прагнення створити надійну та гнучку промислову основу взаємодії з малим бізнесом у контексті її використання у сфері безпеки і оборони за прикладом США є актуальним для України, а Стратегія співпраці з малим бізнесом – важливим прикладом формування відповідної державної політики.

Середній та малий бізнес в Україні, якій ще до 24 лютого 2022 р. виконував понад 50 % державного оборонного замовлення, наразі, в умовах війни, може забезпечувати – та вже забезпечує – широкий спектр потреб сектору безпеки і оборони.

Залучення більшої кількості малих і середніх підприємств до цього процесу сприятиме підвищенню гнучкості, надійності, ефективності постачання, посиленню конкуренції, зміцненню державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки і оборони.

Підходи Стратегії щодо ретельного вивчення та усунення проблем і недоліків взаємовідносин малого бізнесу з МО США можуть враховуватися для попередження появи слабких місць у відносинах Міністерства оборони України з малим / середнім бізнесом.

² Executive Order on Transforming Federal Customer Experience and Service Delivery to Rebuild Trust in Government / The White House. 2021. 13 Dec. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2021/12/13/executive-order-on-transforming-federal-customer-experience-and-service-delivery-to-rebuild-trust-in-government/>